

Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija

Peldu iela 25, Rīga, LV-1494, tālr. 66016740, e-pasts pasts@varam.gov.lv, www.varam.gov.lv

Rīgā, 29.08.2025 Nr. 14-6/4239

Uz 13.08.2025. Nr. 11-2.3.1e/544

Latvijas Republikas Valsts kontrolei

Novērtējums revīzijā Nr.2.4.1-56/2024

Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM) ir saņēmusi un izskatījusi Latvijas Republikas Valsts kontroles (turpmāk – VK) 2025.gada 13.augusta vēstuli Nr. 11-2.3.1e/544 “Par lietderības revīzijas noslēguma dokumentu nosūtīšanu”. VARAM pateicas par veikto izvērtējumu un sniegtajām rekomendācijām un sniedz šādu novērtējumu par veikto revīziju. Lūdzam to nerediģētā veidā iekļaut ziņojuma ievadā kā VARAM viedokli.

AVIS platforma nodrošina caurspīdīgu un faktiskā lietojuma uzskaitē balstītu publisko līdzekļu izmantošanai kompensējot iedzīvotājiem pienākošos atvieglojumus (piem. sabiedriskā transporta, ēdināšanas, veselības, u.c. jomās), kā arī nodrošina iedzīvotājiem informāciju par tiem spēkā esošajiem atvieglojumiem.

Šādas visaptverošas platformas realizācija efektivitāte un mērķu sasniegšana ir lielā mērā atkarīga no visu procesā iesaistīto pušu aktīvas līdziesaistes un dalības.

[1] VARAM kopējais VK lietderības revīzijai “Vai pašvaldībās ieviestā atvieglojumu sistēma ir efektīva?” novērtējums – tā bija nepieciešama un veikta īstajā brīdī.

Neskatoties uz VARAM informēšanas pasākumiem un centieniem iesaistīt pašvaldības visos AVIS izstrādes posmos, pateicoties VK revīzijai pašvaldības sāka izrādīt interesi par iespēju efektīvi un moderni administrēt atvieglojumus, tai skaitā lietot Atvieglojumu vienoto informācijas sistēmu (AVIS), kā arī iespējām piedalīties Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 2. komponentes "Digitālā transformācija" 2.1. reformu un investīciju virziena "Valsts pārvaldes, tai skaitā pašvaldību, digitālā transformācija" investīcijas 2.1.2.1.i. "Centralizētās platformas un sistēmas" projektā "Atvieglojumu pārvaldības pakalpojuma pilnveide un ieviešanas atbalsts" (turpmāk – AVIS 3), lai sāktu integrāciju ar AVIS. Pašvaldību aktīva dalība projektā sekmēs gan iepriekšējo AVIS attīstības projektu¹ rezultātu sasniegšanu, gan AVIS ieviešanas plāna īstenošanu.

Vienlaikus norādām, ka tikai nākamā gada beigās varēs korekti vērtēt AVIS attīstības projektu rezultātus. Tomēr jau tagad līdz šim īstenoto projektu rezultatīvie rādītāji uz 2024. gada 31. decembri pārsniedz sākotnēji plānotos sasniedzamos rezultātus: piešķirtie atvieglojumi caur AVIS sistēmu veido 1 056 469,6 EUR (tika plānots, ka tie sasniegs 10 tūkstošus), veikto darījumu skaits sastāda 275 527 plānoto 100 000 vietā.

¹ Projekts Nr. 2.2.1.1/19/I/002 "Publiskās pārvaldes informācijas un komunikācijas tehnoloģiju arhitektūras pārvaldības sistēma – 2. kārtā" (PIKTAPS 2) un projekts Nr. 2.2.1.1/21/I/002 “Atvieglojumu vienotās informācijas sistēmas un latvija.lv atvēršana komersantiem un valsts un pašvaldības vienoto klientu apkalpošanas centru attīstība” (AVIS 2)

[2] VARAM atzinīgi vērtē VK ieteikumus un uzskata, ka tos ieviešot, tiks pakāpeniski panāktas pozitīvas izmaiņas atvieglojumu pārvaldībā pašvaldībās.

[3] Vienlaikus VARAM vērš uzmanību uz atsevišķiem faktiem, kas ziņojuma ietvaros nav ņemti vērā vai neatspoguļojas ziņojuma saturā, bet kam ir būtiska ietekme uz atsevišķiem VK konstatējumiem.

[3.1.] VARAM uzdevums ir nodrošināt vienotu platformu atvieglojumu pārvaldībai, ne vienotas atvieglojumu politikas veidošanu.

AVIS sistēma ir izstrādāta, balstoties uz 2018.gada 27.marta Ministru kabineta (turpmāk – MK) lēmumu, ar kuru tika apstiprināts VARAM informatīvais ziņojums “Par Atvieglojumu uzskaites koplietošanas risinājuma ieviešanu valsts un pašvaldību atvieglojumu administrēšanai”² un uzdots VARAM izstrādāt atvieglojumu centralizētai pārvaldībai nepieciešamu koplietošanas risinājumu³.

No minētā izriet, ka VARAM uzdevums ir bijis izstrādāt tehnisko risinājumu – koplietošanas platformu, kas atvieglojumu devējiem – valsts un pašvaldību iestādēm – ļauj centralizēti noteikt savus sniegtos atvieglojumus iedzīvotājiem, izmantot platformā pieejamos iestāžu reģistru datus, kas nepieciešami atvieglojumu parametru noteikšanai (piemēram, datus par personai noteikto maznodrošinātā statusu, invaliditāti, u.c.) un veikt faktiski izmantoto pakalpojumu un to izmaksu uzskaiti platformā, no tās izgūstot arī atskaites un pārskatus par noteiktā laika periodā faktiski piemēroto atvieglojumu darījumu skaitu un to izmaksām. Atbilstoši MK uzdevumam, VARAM nav bijis uzdevums nodrošināt harmonizētu valsts un pašvaldību sniegto atvieglojumu pārvaldības politikas izstrādi un tās ieviešanu publiskajā sektorā.

[3.2.] AVIS platforma ir funkcionāla, vienlaikus – paplašināma.

Iepazīstoties ar Revīzijas ziņojuma saturu, VARAM konstatējusi, ka Revīzijas ziņojuma sadaļā “Kopsavilkums un sagaidāmie rezultāti pēc ieteikumu ieviešanas” VK norādījusi apgalvojumu, ka, neraugoties uz apjomīgajiem finanšu līdzekļu ieguldījumiem AVIS izstrādē, tā faktiski nav funkcionāla. VARAM norāda, ka Rīgas valstspilsētas pašvaldība lieto AVIS sistēmu kopš 2022.gada marta, atvieglojumam “Ēdināšanas pakalpojums mazaizsargāto iedzīvotāju grupām” (“Zupas virtuves”) un kopš AVIS izmantošanas uzsākšanas ar sistēmas palīdzību tika uzskaitīta aptuveni 1 mlj. ēdiena porciju izdale atvieglojuma saņēmēju mērķa grupai.

AVIS sistēma tika pilnībā izstrādāta un nodrošināta tās darbības produktīvajā vidē jau kopš 2023.gada nogales, noslēdzot AVIS 2 projektu. Īstenotā projekta rezultātā, jebkuram atvieglojumu devējam – valsts vai pašvaldību iestādei, kas piemēro iedzīvotājiem atvieglojumus, to izmaksas kompensējot no valsts vai pašvaldību budžeta līdzekļiem, ir iespēja AVIS platformā noteikt sniegtā atvieglojuma saņemšanas nosacījumus, izveidot atvieglojumu saņēmēju grupas pēc noteiktām pazīmēm, noteikt kāds personas elektroniskas identifikācijas līdzeklis izmantojams, kā arī izgūt atskaites no AVIS platformas par faktiski veiktajiem darījumiem, to skaitu un veikto darījumu izmaksām, kurām piemērots noteiktais atvieglojums.

Tāpat ir izstrādāts plāns AVIS sistēmas ilgtermiņa attīstībai, kas ietver ceļa karti AVIS pakāpeniskai un sistemātiskai ieviešanai atvieglojumu pārvaldībā ne tikai pašvaldību līmenī, bet arī citu nozaru līmenī nacionālā mērogā (veselības, labklājības, izglītības, u.c.). Lai samazinātu ieviešanas slogu, plānots attīstīt standartizētus risinājumus, kas ļaus ātri un efektīvi pārbaudīt atvieglojumus dažādos publiskos pakalpojumos.

² 2018.gada 27.marta MK sēdes protokols Nr.17 (publicēts Latvijas Vēstnesis, 66, 03.04.2018.), 44.§ (<https://likumi.lv/ta/id/298100-ministru-kabineta-sedes-protokols>)

³, izmantojot Eiropas Reģionālās attīstības fonda Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 2.2.1.specifiskā atbalsta mērķa “Nodrošināt publisko datu atkalizmantošanas pieaugumu un efektīvu publiskās pārvaldes un privātā sektora mijiedarbību” 2.2.1.1.pasākuma “Centralizētu publiskās pārvaldes IKT platformu izveide, publiskās pārvaldes procesu optimizēšana un attīstība” finanšu līdzekļus un paredzēt valsts budžeta līdzekļus platformas uzturēšanai

[3.3.] Pievienošanās izmaksas pamatā saistītas ar nepietiekami digitalizētiem finanšu procesiem pašvaldībās.

Attiecībā uz Revīzijas ziņojumā pausto VK viedokli par to, ka pašvaldībām ir nepieciešami būtiski finanšu līdzekļi, lai sāktu lietot AVIS platformu, VARAM skaidro, ka AVIS platformas lietošanai pašvaldībām vai valsts pārvaldes iestādēm netiek piemērota un nav paredzēts piemērot lietošanas maksu. Jebkurš atvieglojuma devējs var izmantot AVIS platformas pašapkalpošanās portālu, lai tajā izveidotu piedāvātos atvieglojumus un noteiktu atvieglojumu saņemšanas nosacījumus. Tomēr, lai AVIS platforma varētu veikt centralizētu uzskaiti par faktiski izmantotajiem atvieglojumiem, AVIS sistēmai ir jāizgūst datus no tirgotājiem vai atvieglojuma devējiem par faktiski veiktajiem darījumiem, kuriem ir piemērots noteiktais atvieglojums. Tas nozīmē, ka AVIS ir jāsaņem dati par veikto darījumu vai nu no paša tirgotāja un tā grāmatvedības uzskaites sistēmas, vai nu no paša atvieglojuma devēja grāmatvedības uzskaites vai atvieglojumu pārvaldības uzskaites sistēmas. VARAM norāda, ka grūtības pašvaldībām vai valsts pārvaldes iestādēm uzsākt izmantot AVIS to sniegto atvieglojumu pārvaldībai ir nevis AVIS izmantošanas izmaksas, bet gan atšķirīgais briedums organizācijās, kas nodrošinātu datu pieejamību strukturētā digitālā formā par faktiski piemēroto atvieglojumu skaitu un izmaksām. AVIS ieviešanas gaitā, VARAM un Valsts digitālās attīstības aģentūra konstatēja, ka nereti pašvaldību sistēmu integrācija datu nodošanai ir apgrūtināta, vai neiespējama, vai arī šādas uzskaites sistēmas nemaz nav ieviestas. Attiecīgi AVIS nav iespējams izgūt datus par faktiski veiktajiem darījumiem ar piemērotiem atvieglojumiem. Iepriekš minētie apsvērumi ir viens no cēloņiem Revīzijas ziņojumā konstatētajām izmaksām AVIS izmantošanas uzsākšanai pašvaldībās. Tieši tāpēc AVIS 3 projekta ietvaros tiek atbalstīta pašvaldībām koplietojamu risinājumu attīstība, kas nodrošinās arī datu apmaiņu ar AVIS platformu.

Caurspīdīgas un faktiskā uzskaitē balstītas atvieglojumu uzskaites, kā arī jau demonstrētie platformas ieguvumi administratīvā sloga mazināšanai atvieglojumu administrēšanā ir pamats platformas visaptverošai izvēršanai.

Noslēgumā, VARAM izsaka pateicību VK par sadarbību veiktās revīzijas laikā, sniegtajiem ieteikumiem AVIS ieviešanai un atvieglojumu centralizētas pārvaldības iespēju nodrošināšanai.

Valsts sekretāra vietnieks
digitālās transformācijas jautājumos

G. Ozols

Uģis Jurševics, 66016790
Ugis.Jursevics@varam.gov.lv

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO
PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU